

Ceny znají své držitele – ungewöhnliche
Konstruktionen mit dem Verb *znát* im
Tschechischen

8. September 2026

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

27. Mai · 🌐

Ceny Jana Palacha a Růženy Vackové znají své letošní laureáty 🏆 ... Mehr anzeigen

Ceny Jana Palacha a Růženy Vackové za rok 2024 znají své držitelky

Zveřejněno 25. 4. 2025

Na zasedání Vědecké rady FF UK 24. dubna 2025 byla slavnostně předána dvě fakultní ocenění určená studujícím za mimořádné občanské nebo odborné aktivity. Cenu Jana Palacha získala doktorandka hudební vědy Martina Vídenová za projekt Rok poté, Cenu Růženy Vackové pak převzala absolventka archeologie Soňa Antošová za svou bakalářskou práci Depictions of scaled armour on Greek vases of the 7th and 6th centuries BC.

Wie übersetzt man das ins Deutsche?

- *Die Preise kennen ihre Inhaber.
- ??Die Preise kennen ihre Preisträger.
- Die Preisträger des Preises X sind bekannt.
- Es ist bekannt, wer den Preis X bekommen hat.

Einige Vorbemerkungen

- es liegt nahe, hier einen Phraseologismus bzw. eine feste Verbindung anzusetzen, man kann aber sicher darüber streiten, wie ungewöhnlich die Konstruktion ist
- auffällig ist jedenfalls, dass das Verb *znát* mit einem unbelebten Subjekt kombiniert wird; dieses Subjekt kann man aber kaum als „personifiziert“ bezeichnen
- interessant ist weiterhin, dass die Konstruktion (soweit ich bisher feststellen konnte) in anderen slavischen Sprachen mit Ausnahme des Slowakischen (😊) nicht vorkommt
- die Konstruktion ist zwar selten, aber man ist nicht auf anekdotische Belege angewiesen; in genügend großen Korpora lassen sich leicht Beispiele finden

Vorkommen im Korpus SYN v14 (gesucht wurde nach Lemmata)

syn v14 / znát, svůj, držitel (Ko...)

korpus.cz/kontext/view?viewmode=kwic&pagesize=50&attrs=word&attr_vmode=visible-kwic&base_viewattr=word&refs=%3Ddoc.title&ref...

Aplikace | WaG | KonText | Treq | Wiki | Podpora | Biblio

Tilman Berger | Odhlášení | English

kon text Dotaz Korpusy Uložit Konkordance Filtr Frekvence Kolokace Zobrazení Náповěda

Korpus: syn v14 | Dotaz: znát, svůj, držitel | Promíchat: ✓ (25 výskytů) ~ Podrobnosti

Výskytů: 25 | i.p.m.: 0 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 14,2 | Výsledek je promíchán

Šířka levého sloupce: | Výběr řádků: základní

Číslo	Text	Lemma	Text
1	☐ Deníky Bohemia	autobusu s vlakem na zdejší přejezdu před šesti lety ...	2 Konference sotva začala, Český zavinač už
2	☐ Deníky Bohemia	utkáni hraném v Pomezi ještě pět minut před koncem, přesto ale padl Pomezí – Pohár Okresního fotbalového svazu Svitavy	znát své držitele
3	☐ Mladá fronta DNES	, ve kterém také oba hrají. Za Falling Slowly si vysloužili i nominaci na filmového Oscara, který bude	znát své držitele
4	☐ Deníky Bohemia	Vesci domácí rychle prohrávali, dokázali vyrovnat, ale závěr patřil chřastavskému favoritovi. Liberec – Okresní fotbalový pohár 2015	znát své držitele
5	☐ Deníky Moravia	se z nás kamarádi, říká Tomáš Havlíčkův Brod – Letošní ceny Křesadlo, které udílí Fokus Vysočina, už	znají své držitele
6	☐ Deníky Bohemia	finále Světového poháru ve Stockholmu a Falunu prodrat na třetí místo celkového hodnocení. Velké křišťálové glóby už s předstihem	znají své držitele
7	☐ Deníky Moravia	veřejných toalet v ulici Valová. V těchto případech ale budou mít konečné slovo zastupitelé. Ceny města Šumperka už	znají své držitele
8	☐ Deníky Moravia	a pedagogové. Ocenění bude mít ve své kanceláři i starosta Vídně Brno / Jedenáct letošních Cen města Brna už	znát své držitele
9	☐ Deníky Bohemia	důrazným zasunutím kotouče již nezabránil. Utkání končí, rukavice a hokejky letí někam k nebi a třetí místo již	znát své držitele
10	☐ Lidové noviny	finále Světového poháru ve Stockholmu a Falunu prodrat na třetí místo celkového hodnocení. Velké křišťálové glóby už s předstihem	znají své držitele
11	☐ Lidové noviny	průběhu jarní pouti rozčarování. LN využívají servis agentury ČTK Anděl 2005 mají své vítěze PRAHA Ceny Anděl Alianz 2005	znají své držitele
12	☐ Deníky Bohemia	rukou spojenců? Cenu hejtmana získala vědkyně Zdeňka Kolská z ústecké univerzity Ústecký kraj – Cena hejtmana za rok 2017	znát své držitele
13	☐ Deníky Moravia	za necelý rok, hotovo má být v tom následujícím. Osobnosti převzaly ocenění Jižní Moravy – Ceny Jihomoravského kraje	znají své držitele
14	☐ Deníky Moravia	poháru určí dnešní zápas Dobruška – Okresní fotbalový pohár starších žáků bude dnes, ve středu 11. října,	znát své držitele
15	☐ Deníky Moravia	bude znám vítěz poháru Staré Město – Fotbalový Okresní pohár mužů bude dnes, ve středu 4. října,	znát své držitele
16	☐ Mladá fronta DNES	firmy PKI Teplotechna u odstavené kremační pece v karlovarském krematoriu. Foto: Václav Šlauf, MAFRA Zlatý erb už	znát své držitele
17	☐ Deníky Moravia	, proč je důležité, aby se děti dozvěděly, od koho dostaly štrikovaný svetr nebo autodrůhu. Blanenská Venuše	znát své držitele
18	☐ Deníky Bohemia	Tábora Tábor – Jarní Fortuna liga čtenářů Táborského deníku už je pouhou minulostí a ceny určené třem nejlepším tiperům soutěže	znají své držitele
19	☐ Deníky Moravia	na každý byt přispěje dotací 550 tisíc korun, nebude jejich plocha přesahovat 60 metrů čtverečních. Ceny města Telče	znají své držitele
20	☐ Deníky Moravia	podíváme, jak se připravují na jaro kluby z nižších fotbalových soutěží, a další zajímavé věci. CENY MĚSTA	ZNÁJÍ SVÉ DRŽITELE
21	☐ Deníky Moravia	proti kterému nastoupí na jeho palubovce. Žáci Staříče mají Okresní pohár Dobruška, Staříč – Okresní fotbalový pohár žáků	znát své držitele

V Hradci Králové byl zahájen 12. ročník akce Internet ve státní správě a sa
pro rok 2016. Uchazeči byli dva, radovat se mohl jediný z nich a po drama
24. února. Ceremoniál s napětím sledovala i rodina Markéty Irglové ve Va
Po středečním finále, hraném před velmi dobrou diváckou kulisou, se jím
Jedním z oceněných se stal Tomáš Mrtka z Havlíčkova Brodu, který tráví
Švýcara Daria Colognu a Polku Justynu Kowalczykovou. I skokani už ma
Šumperk – Ceny města Šumperka za rok 2012 byly hlavním bodem jednání
Brněnští zastupitelé včera jednohlasně odsouhlasili jména osobností, kte
Domácího si ho po zlepšeném výkonu právem zaslouhují a všichni hráči v i
Švýcara Daria Colognu a Polku Justynu Kowalczykovou. I skokani už ma
Na slavnostním večeru v pražském hotelu Hilton si je včera za přítomnosti
Krajské zastupitelstvo rozhodlo o jejím udělení Zdeňce Kolské z Ústecké
Kvůli covidové epidemii se loňský ročník neuskutečnil a proto zástupci kr
V Dobrušce nastoupí místní celek proti Staříči. Blíže celkovému prvens
pro letošní sezonu. Ve Starém Městě se v 16 hodin představí Metylovice,
Karlovarský kraj Pětadvacet projektů bylo přihláшено do soutěže o Zlatý er
Blansko - Tóny Wolfganga Amadea Mozarta v podání Komorního orchestru
Na trůn tipovacích klání neohroženě usedl Roman Kohout z Tábora a svou
Telč - Již podesáté převzali včera odpovědnost z rukou starosty Romana Fab
OCENĚNÍ. O víkendu se uskutečnilo v pelhřimovském Kulturním domě Máj
Staříč po úvodní domácí výhře 3 : 0 nad Dobruškou (první duel se hrál p

Vorkommen im Korpus csTenTen23

csTenTen - Czech corpus from the

Concordance

app.sketchengine.eu/#concordance?corpname=preloaded%2FcsTenTen23_mj2&tab=advanced&keyword=znát%20svůj%20držitel&attrs=word&...

This corpus version is now obsolete. Go to the up-to-date version. See what's new. DISMISS

CONCORDANCE

Czech Web 2023 (csTenTen23)

simple znát svůj držitel • 9
less than 0.01 • 1.7e-7%

Details Left context KWIC Right context

1	musicserver.cz	ti hudby rozdány</s></s>USA Dancestar Awards se jmenují nejprestižnější ceny klubové hudby v USA a od tohoto týdne znají své držitele </s></s>Předávání se konalo jako součást Winter Music Conference, důležitého hudebního semináře v Miami.</s></s>Ji
2	firemni.net	Karel Poborský</s></s>Letošní ceny Křesadlo pro oblast Havlíčkův Brod a Chotěboř, které udílí FOKUS Vysočina, už znají své držitele </s></s>Jedním z oceněných se stal Tomáš Mrka z Havlíčkova Brodu, který tráví volný čas s imobilním klientem. "Mám
3	crdm.cz	ostí-) Občerstvení na místě není zajištěno (svažinu s sebou).</s></s>Tiskové zprávy</s></s>Nová podoba Ceny Přítav zná své držitele </s></s>(PRAHA 27.11.2015) – Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) udělila 26. listopadu celkem šest svých tradičních oc
4	hn.cz	Česká hlava 2012.</s></s>Ocenění převzal na nedělním galavečeru společně s vítězi...</s></s>Česká "Nobelova cena" zná své držitele </s></s>Národní cenu vlády, nejvyšší vědecké ocenění dotované milionem korun, získal kardiolog Petr Widimský...</s></s>
5	ttg.cz	ryý usnadňuje čištění trysek od vodního kamene.</s></s>Průměr 70 mm.</s></s>Ceny cestovního ruchu Severní Moravy znají své držitele </s></s>Na výjimečná místa, osobnosti i počiny v regionu každoročně upozorňují Ceny cestovního ruchu Severní Moravy
6	crdm.cz	řístav za rok 2007, ocenění pro zástupce veřejné správy a samosprávy za podporu mimoškolní práce s dětmi a mládeží, zná své držitele </s></s>Na slavnostním zahájení Bambiriády na pražském Střeleckém ostrově se jimi stali Mgr. Václav Průcha – vedouc
7	gacr.cz	iši výzkum si odnesli jedna vědkyně a čtyři vědci</s></s>Cena předsedkyně Grantové agentury České republiky 2018 již zná své držitele – získalo ji pět řešitelů nejlepších projektů základního výzkumu.</s></s>Letošními lauréaty jsou jedna vědkyně a čtyři
8	regiony24.cz	ny Zlatá stuha za literaturu pro děti a mládež</s></s>Výroční ceny Zlatá stuha, které se udělují za dětskou knižní tvorbu, znají své držitele </s></s>Zlatou stuhu za celoživotní přínos si z Nosticova paláce odnesli Pavel Šrůt a Jiří Šalamoun.</s></s>Ceny Zlatá :
9	hn.cz	</s></s>prof. MUDr. Petr Widimský, DrSc. , držitel Národní ceny vlády Autor • Lukáš Bíba</s></s>Česká "Nobelova cena" zná své držitele </s></s>Národní cenu vlády, nejvyšší vědecké ocenění dotované milionem korun, získal kardiolog Petr Widimský.</s></s>

Ein paar charakteristische Beispiele aus den Korpora SYN v14 und csTenTen23

- První letošní české filmové ceny znají své držitele.
- Česká „Nobelova cena“ zná své držitele.
- Výroční ceny *Zlatá stuha*, které se udělují za dětskou knižní tvorbu, znají své držitele.
- OCENĚNÍ ČESKÝCH PODNIKATELEK ZNÁ SVÉ DRŽITELKY
- Konference sotva začala, Český zavináč už zná své držitele.
- Fotbalový Okresní pohár mužů bude dnes, ve středu 4. října, znát svého držitele pro letošní sezonu.

Vergleich mit anderen slavischen Sprachen

- **Slovakisch**

wenige Ergebnisse bei der Suche nach *poznať (svoj) držiteľ*

- Slovenské grammy *poznajú* svojich držiteľov.
- Krišťáľové krídlo 2012 *pozná* svojich držiteľov.

- **Russisch**

keine Ergebnisse bei der Suche nach *знать (свой) лауреат*, lediglich Beispiele wie:

- Мы с вами уже *знаем* лауреатов Гильдии актеров Америки.

- **Polnisch**

keine Ergebnisse bei der Suche nach *znać (swój) laureat*, lediglich Beispiele wie:

- Już *znamy* laureata nagrody Złotego Medalu targów PAKFOOD 2013.

Unbelebte Subjekte beim Verbum *znát*

- in keinem der von mir konsultierten tschechischen Wörterbücher wird diese Möglichkeit erwähnt
- hilfreich finde ich aber eine Aussage des NOSS (Bd. 1, S. 135), wo zu russ. *знать/ведать* (was allerdings etwas anderes bedeutet...) Folgendes steht:
 - В роли субъекта при обоих синонимах могут выступать существительные, обозначающие человека (см. примеры ↑↓). При **знать** в роли субъекта знания могут выступать, кроме того, названия групп людей и животных; ср. *Деревня хорошо знала, что пережила молодая за осень* (И. Бунин, Деревня); *Собака знала, что мясо трогать нельзя*. Глагол **ведать**, в силу своей книжности и приподнятости, более антропоцентричен и в большей мере характеризует ментальное состояние отдельной личности, так что для него такие сочетания невозможны.
 - В контекстах, где речь идет о механически выполняемых операциях, знание может быть приписано не самому субъекту, а какой-то части его тела, например, его конечности. Ср. *Мысли ее были далеко, но руки сами знали, что делать, и ни на секунду не останавливались*; *Он плохо соображал, куда шагает, широко раскидывая ноги, но ноги прекрасно знали, куда несли его* (Б. Пастернак, Доктор Живаго). Для **ведать**, в силу указанных выше причин, такие сочетания нехарактерны.

Ergebnis einer Korpusanalyse

- ich habe ein Sample von 10.000 Sätzen, in denen eine Verbform von *znát* auf ein Substantiv im Nominativ folgt, mit Hilfe von KI daraufhin untersucht, wie viele dieser Substantive unbelebt sind
- hierbei ergab sich folgende Aufteilung:
 - 61,4% belebte Substantive
 - 18,1% unbelebte Substantive
 - 13,8% Kollektiva/Institutionen
 - 6,6% Orte
- die Lage ist also komplizierter als zunächst angenommen
- die zehn häufigsten unbelebten Substantive:
 - *historie, zákon, řád, právo, hudba, medicína, láska, **pohár**, věda, drzost*

Variation der Konstruktion

- Subjekt: neben *cena* auch *pohár*, *trofej*, *titul* u. a. m., ferner *soutěž*
 - Okresní fotbalový **pohár** starších žáků bude dnes, ve středu 11. října, znát svého držitele.
 - Dvě z pěti evropských **trofejí** znají už své nové majitele, o třetí se hraje v těchto dnech v Bourges.
 - **Velké křišťálové glóby** už s předstihem znají své držitele – Švýcara Daria Colognu a Polku Justynu Kowalczykovou.
 - **Soutěž Nejkrásnější česká kniha** zná vítěze za loňský rok.
- Objekt: neben *držitel/držitelka* sind verschiedene Substantive belegt, darunter *majitel*, *vítěz*, *finalista* und sogar *nominovaný*
 - Cena města zná **své majitele**.
 - Letošní Cena Jindřicha Chalupeckého zná **své finalisty**.
 - Cena Jindřicha Chalupeckého zná **svého letošního vítěze**.
 - Cena Josefa Škvoreckého zná **nominované**.

Rolle des Possessivpronomens

- in den meisten Belegen steht vor dem Objekt von *znát* das Possessivpronomen *svůj*
- es hat vermutlich die Funktion sicherzustellen, dass das belebte Objekt als solches erkannt wird
- aber es gibt natürlich trotzdem Ausnahmen, vgl.
 - OS III. třída Futsalová okresní soutěž Písecka zná **majitele**.
 - Soutěž Obal roku 2018 již zná **držitele ocenění, které na konci května vybrala odborná komise**.
 - První Brit Awards zná **majitele**.
- die Kriterien sind vorerst noch unklar

Wie kann man die Konstruktion erklären?

- meine erste Vermutung ging in Richtung einer *raising*-Konstruktion, weil dort unbelebte Subjekte mit Modalverben verbunden werden, die eigentlich ein menschliches Subjekt voraussetzen
- so etwas gibt es im Deutschen, aber auch im Tschechischen
 - Tato kniha **chce** být prohlášena jen prostomyslným a obecným způsobem.
 - Tyto knihy **musely** být odvezeny do Prahy.
- diese Erklärung scheidet aber aus, weil in meinen Beispielen keine Infinitive vorkommen
- den Weg zu einer anderen Erklärung hat mir eine zufällige Entdeckung gewiesen

Entdeckung einer ähnlichen Konstruktion

- ähnliche Konstruktionen wie mit *znát* finden sich auch mit dem Verb *mít* 'haben', sie sind sogar möglicherweise etwas häufiger
 - Také další ceny již **mají** své držitele.
 - Ceny za cestovní ruch v Olomouckém kraji za rok 2019 **mají** své držitele.
 - Prezidentský pohár **má** svého držitele.
 - Ocenění Perla Zlínska **má** své držitele pro rok 2018.
- diese Konstruktion ist (nach meinem Sprachbewusstsein) im Deutschen ebenfalls nicht möglich, aber sie ist im Tschechischen vielleicht zu erklären

Tschechisch als radikale *haben*-Sprache

- Ausgangspunkt ist für mich Alexander Isačenkos 1974 erschienener Text
 - *On 'Have' and 'Be' Languages (A Typological Sketch)*
- in diesem Text wird 'haben' als sekundäre Neuerung beschrieben, die die ältere Konstruktion mit 'sein' ablöst

$X \text{ ist bei } Y \rightarrow Y \text{ hat } X$

- im Tschechischen oft auch bei der Ablösung subjektloser Sätze
 - Petr to má pěkné.
 - Petr má to naspěch.

Vorsichtige Analyse

- dem vorher schon existierenden Preis wird ein Preisträger zugewiesen
- dies ermöglicht die Ausdrücke
 - zu dem Preis gehört ein Preisträger*
 - der Preis hat einen Preisträger*
- im nächsten Schritt wird dann aus
 - wir wissen, dass der Preis einen Preisträger hat*
 - durch einen *raising*-ähnlichen Prozess
 - der Preis kennt seinen Preisträger*

***Vielen Dank
für Eure Aufmerksamkeit!***